

Siseministri 3. oktoobri 2014. aasta määruse nr 42 „Päästeameti põhimäärus“ muutmise“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 42 lõike 1 alusel.

Siseministri 3. oktoobri 2014. aasta määruses nr 42 „Päästeameti põhimäärus“ (edaspidi ka *Päästeameti põhimäärus*) tehakse muudatused, millega lõpetatakse Eesti Tuletõrjemuuseumi tegevus Päästeameti eraldiseisva struktuuriüksusena ning antakse selle ülesanded üle ennetustöö osakonnale. Muudatuse eesmärk on korrastada ja optimeerida Päästeameti struktuuri, vähendada asutusesiseseid dubleerivaid tegevusi ning koondada sarnase suunitlusega ennetus- ja teavitustegevused ühtse juhtimise alla.

Eesti Tuletõrjemuuseumi põhiülesanded on muu hulgas päästeala ajaloo ja pärandi avalikkusele vahendamine, museaalide kogumine ja säilitamine, näituste korraldamine ning ohutuslaste sõnumite edastamine. Need tegevused on tihedalt seotud ennetustöö osakonna ülesannetega, mille eesmärk on kujundada elanike ohutuslaste teadmisi ja käitumist ning suurendada elanikkonna kriisivalmidust. Muuseumitegevuse viimine ennetustöö osakonna koosseisu võimaldab senisest paremini siduda päästealase pärandi tutvustamise Päästeameti ennetustegevuste ja teavituskampaaniatega ning arendada muuseumitegevust paindlikumalt ja tegevuspõhisemalt.

Muudatusega ei lõpetata Eesti Tuletõrjemuuseumi sisulist tegevust ega muuseumikogu säilitamist ja arendamist. Muutub muuseumitegevuse organisatsiooniline korraldus Päästeametis. Muuseumi senised põhiülesanded sätestatakse edaspidi ennetustöö osakonna põhiülesannetena.

Lisaks tunnistatakse Päästeameti põhimääruses kehtetuks Päästeameti missioonimedalit käsitlev regulatsioon ning missioonimedali etalonkujutisi sisaldav lisa. Muudatus on seotud siseministri 30. aprilli 2008. aasta määruse nr 32 „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“ kehtetuks tunnistamisega ning uue määruse kehtestamisega. Uues määruses sätestatakse Päästeameti missioonimedalit puudutav regulatsioon tervikuna. Seetõttu puudub vajadus säilitada sama küsimuse regulatsiooni Päästeameti põhimääruses.

Tegemist on Päästeameti sisemist töökorraldust puudutavate korralduslike muudatustega, mis ei mõjuta asutuseväliste isikute õigusi ega kohustusi.

Määrusega ei kaasne täiendavat halduskoormust Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 punkti 7¹ tähenduses.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Päästeameti õigusosakonna juhataja Eneken Kost (eneken.kost@paasteamet.ee) ja Siseministeeriumi õigusnõunik Pille Tees (pille.tees@siseministeerium.ee).

Määruse ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Pille Tees (pille.tees@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskiri on keeleliselt toimetamata. See tehakse pärast kooskõlastusringi.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõu on seotud samal ajal menetletava siseministri määruse „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“ eelnõuga. Nimetatud määrusega tunnistatakse kehtetuks siseministri 30. aprilli 2008. aasta määrus nr 32 „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“ ning kehtestatakse uus samanimeline määrus. Uues määruses sätestatakse muu hulgas Päästeameti missioonimedalit käsitlev regulatsioon, mistõttu tunnistatakse käesoleva eelnõuga vastav regulatsioon Päästeameti põhimääruses kehtetuks.

Eelnõukohase määrusega muudetakse Päästeameti põhimääruse 8. juuni 2025. aastal jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 05.06.2025, 5.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane määrus koosneb kahest paragrahvist.

Määruse § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks Päästeameti põhimääruse § 4 lõige 7, milles on sätestatud Päästeameti missioonimedali kirjeldus. Muudatus on seotud siseministri 30. aprilli 2008. aasta määruse nr 32 „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“ kehtetuks tunnistamisega ja uue määruse kehtestamisega. Päästeameti missioonimedalit puudutav regulatsioon sätestatakse edaspidi uues määruses, mistõttu puudub vajadus säilitada missioonimedali kirjeldust Päästeameti põhimääruses.

Määruse § 1 punktiga 2 muudetakse Päästeameti põhimääruse § 4 lõiget 9. Kehtiva sätte kohaselt kehtestab peadirektor käskkirjaga staažimärkide, demineerijate kvalifikatsioonimärkide ja missioonimedali andmise korra. Kuna Päästeameti missioonimedali andmise korda käsitlev regulatsioon sätestatakse edaspidi uues siseministri määruses „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“, jäetakse § 4 lõikest 9 välja viide missioonimedalile. Staažimärkide ja demineerijate kvalifikatsioonimärkide andmise korra kehtestamise pädevus ei muutu.

Määruse § 1 punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks Päästeameti põhimääruse § 14 lõike 1 punkt 16, mille kohaselt on Eesti Tuletõrjemuuseum Päästeameti struktuuriüksus. Muudatusega lõpetatakse Eesti Tuletõrjemuuseumi tegevus Päästeameti eraldiseisva struktuuriüksusena ning muuseumi ülesanded antakse üle ennetustöö osakonnale.

Eesti Tuletõrjemuuseumi tegevus on sisuliselt tihedalt seotud Päästeameti ennetustegevusega. Märkimisväärne osa muuseumi tegevusest, mis ei ole otseselt seotud museaalide kogumise ja säilitamisega, on suunatud tuleohutusalasele ja laiemale ennetustööle. Muuseumi näitustel ja väljapanekutel käsitletakse erinevaid ohte ning ajaloolise konteksti tutvustamise kõrval

juhatakse tähelepanu ohtlikule käitumisele ja selle ennetamise võimalustele. Samuti kasutatakse nii muuseumi- kui ka ennetustegevuses sarnaseid väljundeid, sealhulgas avalikke üritusi ja väljapanekuid ning ohutussõnumeid sisaldavate materjalide koostamist ja levitamist.

Muuseumitegevuse ja ennetustöö koondamine ühe struktuuriüksuse alla võimaldab paremini ühendada muuseumi kogud, teadmised ja tegevused Päästeameti ennetustegevustega ning kasutada neid ohutussõnumite edastamisel. Samuti loob muudatus võimaluse arendada muuseumitegevust senisest paindlikumalt ja tegevuspõhisemalt, sealhulgas eksponeerida pärandvara ja kogusid erinevates asukohtades ning siduda neid Päästeameti ennetustegevustega.

Määruse § 1 punktiga 4 muudetakse Päästeameti põhimääruse § 18 punkti 3, milles on sätestatud ennetustöö osakonna põhiülesandena ennetustööalaste teavituskampaaniate korraldamine ja koordineerimine. Sätet täiendatakse päästealase pärandi avalikkusele vahendamise ülesandega.

Päästealase pärandi avalikkusele vahendamine on kehtiva põhimääruse § 25 punkti 4 kohaselt Eesti Tuletõrjemuuseumi põhiülesanne. Muudatusega antakse see ülesanne üle ennetustöö osakonnale. Ülesande üleandmine võimaldab siduda päästealase pärandi tutvustamise senisest enam Päästeameti ennetustegevuste ja ohutussõnumite edastamisega.

Määruse § 1 punktiga 5 muudetakse Päästeameti põhimääruse § 18 punkti 4. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on ennetustöö osakonna põhiülesanne tule-, vee- ja plahvatusohutuse ning elanike kriisivalmiduse tegevuste korraldamine ja koordineerimine. Muudatusega lisatakse sellesse loetellu muuseumi tegevuste korraldamine ja koordineerimine.

Muudatuse eesmärk on anda ennetustöö osakonnale vastutus muuseumitegevuse tervikliku korraldamise ja koordineerimise eest. Muuseumitegevuse lõimimine ennetustööga võimaldab kasutada olemasolevaid teadmisi, kogusid ja tegevusi senisest enam ennetustöö toetamiseks ning kujundada muuseumi tegevusi vastavalt ennetustöö vajadustele ja sihtrühmadele.

Määruse § 1 punktiga 6 täiendatakse Päästeameti põhimääruse §-i 18 punktidega 6 ja 7 ning antakse ennetustöö osakonnale üle Eesti Tuletõrjemuuseumi muuseumikogu ja museaalidega seotud ülesanded ning muud õigusaktidest tulenevad muuseumi ülesanded.

Punkti 6 kohaselt on ennetustöö osakonna põhiülesanne päästeala iseloomustava ajalooväärtusega materjali kogumine, kogutud museaalide säilitamine, dokumenteerimine ja kirjeldamine muuseumiseaduse § 15 lõike 1 alusel asutatud muuseumide andmekogus ning vajaduse korral museaalide konserveerimine ja restaureerimine. Tegemist on ülesannetega, mida kehtiva põhimääruse § 25 punktide 2 ja 3 kohaselt täidab Eesti Tuletõrjemuuseum. Võrreldes kehtiva sõnastusega täpsustatakse kogutava materjali kirjeldust, sätestades, et kogutakse päästeala iseloomustavat ajalooväärtusega materjali. Muudatuse eesmärk on selgemalt määratleda muuseumi kogumistegevuse ulatus ja sisu. Kuna muuseumi ülesanne on päästeala ajaloolise pärandi säilitamine ja vahendamine, on põhjendatud täpsustada, et kogutakse just ajalooväärtusega materjali. Muus osas jätkub muuseumikogu ja museaalidega seotud ülesannete täitmine senisel kujul, kuid nende eest vastutab edaspidi ennetustöö osakond.

Punkti 7 kohaselt on ennetustöö osakonna põhiülesanne muude muuseumile seaduse või selle alusel antud õigusaktidega pandud ülesannete täitmine. Sama ülesanne on kehtiva põhimääruse § 25 punktis 6 sätestatud Eesti Tuletõrjemuuseumi põhiülesandena. Muudatusega tagatakse, et

muuseumile õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmine jätkub ka pärast Eesti Tuletõrjemuuseumi kui eraldiseisva struktuuriüksuse kaotamist.

Määruse § 1 punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks Päästeameti põhimääruse § 25, milles on sätestatud Eesti Tuletõrjemuuseumi põhiülesanded. Kuna Eesti Tuletõrjemuuseum ei jätku Päästeameti eraldiseisva struktuuriüksusena, puudub vajadus säilitada põhimääruses selle põhiülesandeid eraldi paragrahvina.

Muuseumi senistest põhiülesannetest viiakse ennetustöö osakonna põhiülesannete hulka päästealase pärandi avalikkusele vahendamine, museaalide kogumise, säilitamise, dokumenteerimise ja kirjeldamisega seotud ülesanded ning muud õigusaktidest tulenevad muuseumi ülesanded. Muuseumi tegevuste üldine korraldamine ja koordineerimine sätestatakse samuti ennetustöö osakonna põhiülesandena.

Kehtiva §-i 25 punktis 1 sätestatud muuseumi teenuste arendamist ning teenuste nõuetele vastavuse ja mõju hindamist ei ole vaja ennetustöö osakonna ülesannete hulka eraldi üle võtta, kuna kehtiva põhimääruse § 18 punkti 1 kohaselt on ennetustöö osakonna põhiülesanne juba osakonna teenuste arendamine ning teenuste nõuetele vastavuse ja mõju hindamine. Samuti ei ole vaja eraldi üle võtta kehtiva § 25 punktis 5 sätestatud koostöö tegemise ülesannet, kuna kehtiva põhimääruse § 18 punktis 5 on juba sätestatud ennetustöö osakonna ülesandena oma ülesannete täitmiseks vajaliku koostöö tegemise teiste riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse üksuste, eraõiguslike juriidiliste isikute, välisriikide asjaomaste ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Määruse § 1 punktiga 8 tunnistatakse kehtetuks Päästeameti põhimääruse lisa 4 „Päästeameti missioonimeditali ja lindilõike etalonkujutised“. Muudatus on seotud Päästeameti missioonimeditalit käsitleva regulatsiooni sätestamisega uues siseministri määruses „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“. Kuna missioonimeditalit puudutav regulatsioon sätestatakse edaspidi nimetatud määruses tervikuna, puudub vajadus säilitada missioonimeditali etalonkujutisi Päästeameti põhimääruse lisana.

Määruse §-s 2 sätestatakse määruse jõustumine. Määrus jõustub 1. novembril 2026. aastal.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusel ei ole Euroopa Liidu õigusega puutumust.

4. Määruse mõjud

Määrus ei oma mõju majandusele ega elu- ja looduskeskkonnale. Samuti ei mõjuta määrus riigi julgeolekut, välissuhteid, regionaalarengut ega kohaliku omavalitsuse korraldust.

Kaasnev mõju: mõju sotsiaalvaldkonnale.

Sihtrühm: Päästeameti ennetustegevuste ja Eesti Tuletõrjemuuseumi tegevustega kokku puutuvad inimesed.

Muudatusel on positiivne sotsiaalne mõju, kuna muuseumitegevuse tihedam lõimimine ennetustööga tugevdab tuleohutusalast ja elanikkonnakaitselist ennetustööd ning võimaldab

ohutussõnumitega jõuda erinevate sihtrühmadeni. Ajalooliste kogemuste ja päästealase pärandi sidumine tänapäevaste riskide ja käitumismustritega aitab suurendada inimeste teadlikkust ohtudest ja nende ennetamise võimalustest.

Muuseumitegevuse paindlikum ja tegevuspõhisem korraldamine parandab tegevuste kättesaadavust, kuna tegevus ei ole enam seotud üksnes ühe kindla füüsilise asukohaga. Mobiilsed väljapanekud, avalikud sündmused ja erinevates piirkondades toimuvad tegevused võimaldavad jõuda laiemal elanikkonnani ning mitmekesistada ennetustöö sisu ja väljundeid.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutuse korraldusele.

Sihtrühm: Päästeamet.

Eesti Tuletõrjemuuseum lõpetab tegevuse Päästeameti eraldiseisva struktuuriüksusena ning selle ülesanded antakse üle ennetustöö osakonnale. Muudatus vähendab ennetustöö ja muuseumitegevuse korraldamisega seotud tegevuste dubleerimist, tugevdab koostööd ühe struktuuriüksuse sees ning lihtsustab juhtimist ja planeerimist. Selgem rollijaotus ja ühised eesmärgid võimaldavad kasutada olemasolevaid ressursse paindlikumalt ja tõhusamalt.

Muudatuse rakendamiseks viiakse muuseumi tegevus koos vastavate teenistuskohade ja teenistujatega ennetustöö osakonna koosseisu, kus moodustatakse Eesti Tuletõrjemuuseumi tiim. Muudatuse tulemusena ajakohastatakse Päästeameti asutusesiseseid töökorralduslikke dokumente, sealhulgas struktuuriüksuste põhimäärusi ja teenistujate ametijuhendeid. Ametijuhendite muutmise raames täiendatakse Eesti Tuletõrjemuuseumi teenistujate tööülesandeid, et toetada senisest suuremat panust ennetustegevustesse ning teenistujatele tehakse ettepanek jätkata teenistust ennetustöö osakonna koosseisus. Samuti vaadatakse üle ametikohtade nimetused eesmärgiga ühtlustada need ennetustöö osakonna struktuuri ja ametikohtade süsteemiga.

Ebasoovitavate mõjude risk puudub.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Päästeameti põhimääruse muudatustega ei kaasne riigile täiendavaid rahalisi kulusid ega täiendavaid tulusid. Eesti Tuletõrjemuuseumi tegevuse ümberkorraldamine ja selle ülesannete üleandmine ennetustöö osakonnale toimub Päästeameti olemasolevate eelarvevahendite piires. Päästeameti põhimääruse muutmise ei muutu Päästeameti põhiülesanded.

Määruse rakendamisega kaasnevad struktuurimuudatused, kuid nendega ei kaasne tööjõukulude eelarve kasvu. Struktuurimuudatustega seotud võimalikud kulud kaetakse Päästeameti olemasolevate eelarvevahendite arvelt. Eesti Tuletõrjemuuseumi üleviimisega ennetustöö osakonna koosseisu koondatakse täitmata kuraatori ametikoht ning selle arvelt vabanevad eelarvelised vahendid suunatakse tööjõukulude katmiseks. Seetõttu ei ole muudatuse rakendamiseks vaja täiendavaid vahendeid riigieelarvest.

Määruse rakendamiseks on vaja muuta Päästeameti asutusesiseseid töökorralduslikke dokumente, sealhulgas struktuuriüksuste põhimäärusi ja teenistujate ametijuhendeid. Tegemist on ühekordsete rakendustegevustega.

Muuseumi- ja ennetustegevuste lõimimine võimaldab olemasolevaid ressursse tõhusamalt kasutada ning võib pikemas vaates toetada kulude optimeerimist, eelkõige ruumide, sündmuste ja kommunikatsioonitegevuste korraldamisel.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. novembril 2026. aastal.

7. Määruse koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koostööstatakse Kultuuriministeeriumiga.